

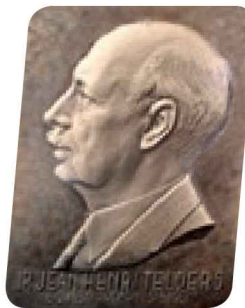
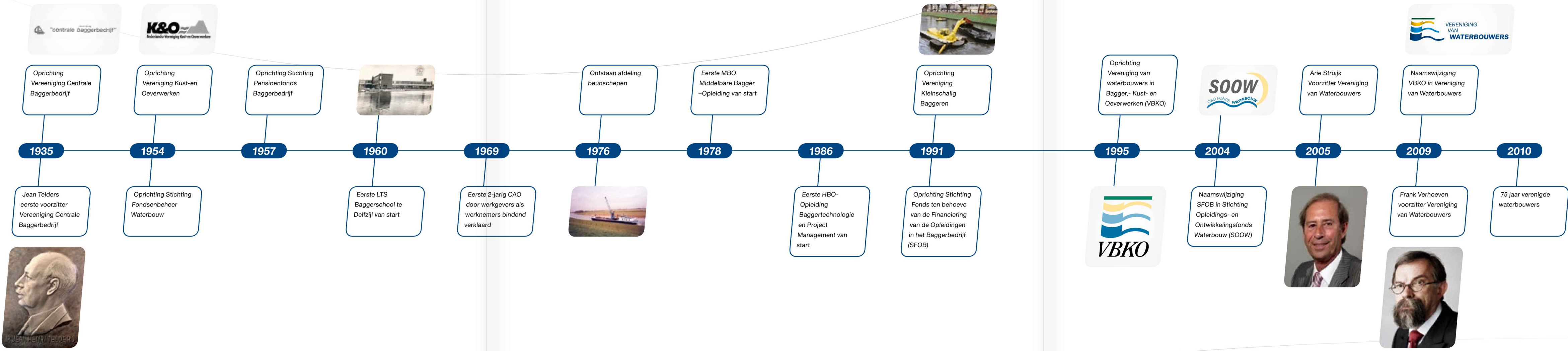

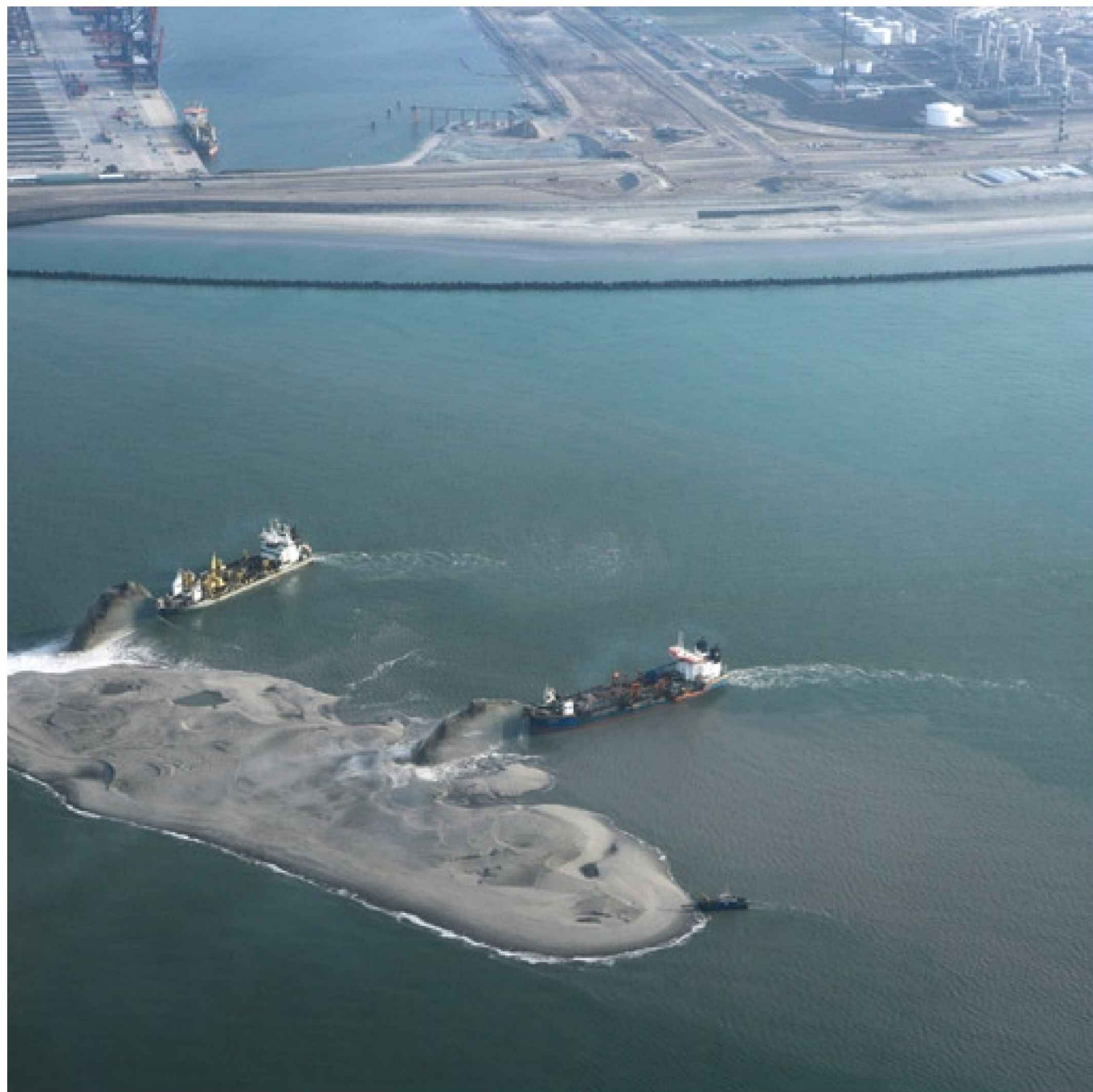
VERENIGING
VAN
WATERBOUWERS

75 JAAR

VERENIGDE WATERBOUWERS

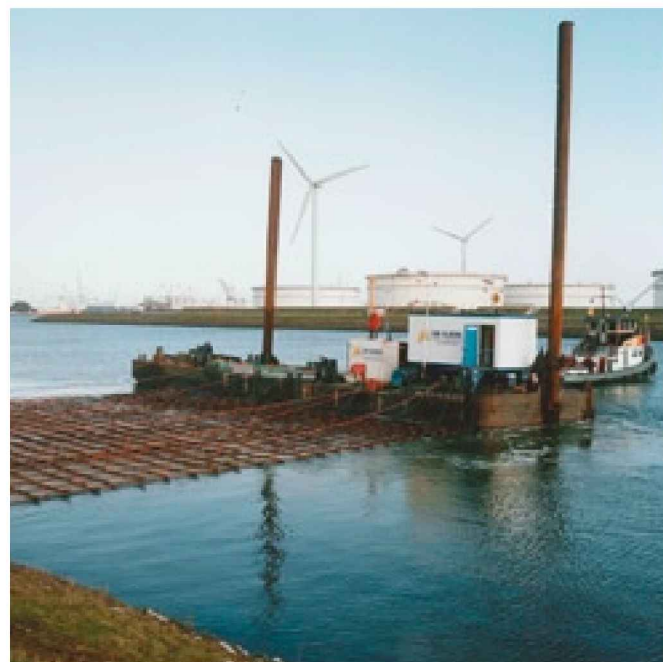
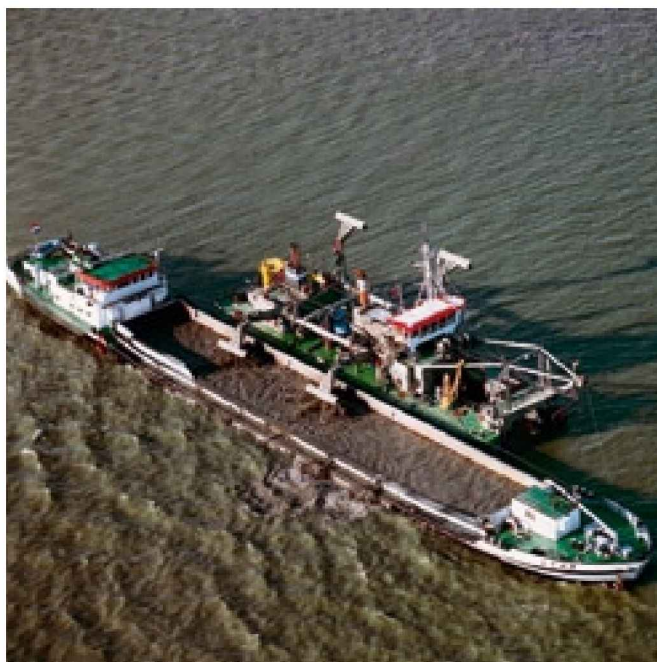
Blik op de toekomst

75 JAAR VERENIGDE WATERBOUWERS

Blik op de toekomst

Voorwoord

75 jaar en nog een heel leven voor ons

In 1935 werd de Vereniging Centrale Baggerbedrijf opgericht. Andere organisaties van waterbouwbedrijven als de Vereniging Kust & Oeverwerken en de Vereniging Kleinschalig Baggeren volgden. Via de Vereniging van waterbouwers in Bagger-, Kust- en Oeverwerken, VBKO, zijn inmiddels al deze organisaties opgegaan in de Vereniging van Waterbouwers. Feitelijk vieren wij dus het jubileum van 75 jaar verenigde waterbouwers.

De Vereniging is uitgegroeid tot een sterk collectief van waterbouwers, variërend van groot tot heel klein. Naast de grote en middelgrote aannemers in de waterbouw zijn ook veel kleinschalige baggerbedrijven en nautische dienstverleners aangesloten. Wat wij tezamen uitstralen is dat de waterbouw een succesvolle, dynamische en kapitaalintensieve bedrijfstak is, met een internationale oriëntatie en een fascinerend, technisch hoogwaardig en duurzaam product. We verdedigen de kust, we leggen nieuw land aan, we maken en onderhouden vaarwegen, we ontwikkelen gebieden en we stimuleren innovaties op technisch gebied, op het terrein van het milieu en op nieuwe contractvormen. Kortom, we zijn een branche die serieus genomen wordt. En de Vereniging van Waterbouwers levert daaraan een wezenlijke bijdrage.

Met één gezicht treden we naar buiten. Richting overheid en maatschappelijke partijen om de belangen van de sector onder de aandacht te brengen. En ook met opdrachtgevers is er contact over zaken als uitvoering van regelgeving, aanbestedingszaken en nieuwe contractvormen. Zo is er regelmatig overleg met de Directeuren-Generaal van Rijkswaterstaat en het ministerie van Verkeer & Waterstaat om ervaringen uit te wisselen. Bijvoorbeeld over de overgang van de oude, kant-en-klare bestekken naar Design & Construct- en prestatiecontracten.

Wat dat betreft is de sector volop in beweging en in bijna niets vergelijkbaar met driekwart eeuw geleden.

We hebben er dan ook met opzet voor gekozen om geen geschiedenisboekje te maken. Wij zien deze 75-jarige verjaardag vooral als ijkpunt. Waar staan we nu op voor onze sector zulke belangrijke thema's als klimaatverandering, economie en transport, gebiedsontwikkeling, energie en innovatie? Met Wim Kuijken, Hans Smits, Dirk Sijmons, Jeroen van der Veer en Wiebe Draijer hebben we vijf vooraanstaande personen gevonden die ieder op hun eigen terrein als autoriteit worden gezien. Vanuit hun eigen invalshoek geven zij hun visie op de vijf geformuleerde thema's.

Het algemene beeld dat hieruit voortvloeit, is dat wij als land in het algemeen en als waterbouwsector in het bijzonder voor grote uitdagingen staan. Er is veel te doen. Er zijn grote inspanningen nodig om ons land, maar ook andere landen klimaatbestendig te maken. De energiebehoefte neemt de komende jaren nog flink toe waardoor de behoefte aan olie en gas groot blijft. Het wordt echter steeds lastiger om deze fossiele brandstoffen te bereiken. Ook de bevolking neemt toe dus de vraag naar nieuw land blijft. En om de wereldhandel te faciliteren moeten havens en vaarwegen daarop worden afgestemd. Tenslotte moeten we dit alles ook nog duurzaam gaan aanpakken.

ten we dit alles ook nog duurzaam gaan aanpakken.

Kortom, we mogen dan als georganiseerde sector inmiddels 75 jaar oud zijn. Er ligt nog een heel leven voor ons. Wij hopen daaraan met dit boekje een inspirerende bijdrage te leveren.

Frank Verhoeven
Voorzitter Vereniging van Waterbouwers

Fries Heinis
Directeur Vereniging van Waterbouwers

Klimaatverandering

Deltacommissaris Wim Kuijken

'Het is gezond dat we ons land beschermen'

"Ik geloof niet dat de strenge winter die wij achter ons hebben nu betekent, dat het met de klimaatverandering wel meevalt. De klimaatverandering werkt over twintig tot veertig jaar." Deltacommissaris Wim Kuijken houdt zich liever aan de feiten. "En de feiten zijn dat de temperatuur in de vorige eeuw met 1,7 graad is gestegen en de zeespiegel met iets van twintig centimeter. Daar heb ik mee te maken." Een gesprek over een zakelijke benadering van de klimaatverandering. "Ik blijf graag ver weg van de hypes."

Wim Kuijken gaat er eens goed voor zitten. Sinds 1 februari is hij aangesteld als Deltacommissaris en deze nieuwe functie bevalt de oud-secretaris-generaal van het ministerie van Verkeer en Waterstaat goed. Kuijken is verantwoordelijk voor het opstellen van het Deltaprogramma. "Ik moet er voor zorgen dat er op het juiste moment besluiten worden genomen om dit land veilig te

houden, ook voor de langere termijn, zeg maar deze eeuw uit, en tevens te zorgen dat we, waar we het nodig hebben voldoende zoetwater hebben."

Hij noemt Nederland een van de veiligste delta's van de wereld, maar voegt daar direct aan toe dat er wel het een en ander nodig is om dat ook in de toekomst zo te

houden. "Vergeet niet dat we op dit moment nog leven met de normen uit de jaren zestig van de vorige eeuw en daar nog niet geheel aan voldoen. Deze veiligheidsnormen zijn geformuleerd na de Watersnoodramp in 1953. Inmiddels is het geïnvesteerd vermogen achter de dijken en de duinen door de toegenomen welvaart vele malen groter geworden. Er zijn ook veel meer mensen die we met de dijken en duinen tegen het water moeten beschermen. Dus los van de klimaatverandering is het de opgave om dit land op een veilig niveau te houden. Als onderdeel van het Deltaprogramma is al een aantal lopende programma's zoals Zwakke Schakels Kust, Ruimte voor de Rivier en de Maaswerken daar mee bezig."

Volgens Kuijken hebben veel Nederlanders de rivieroverstromingen in de negentiger jaren en de stormen met veel wateropzet in 2006 in het noorden van ons land nog op het netvlies staan. "Als we uitgaan van de onderzoeken die onder burgers en bedrijven worden gehouden, dan zie je twee dingen. De eerste is dat er groot vertrouwen is in de overheid als het gaat om onze fysieke veiligheid en ten tweede dat men ook ziet dat er zaken in het klimaat veranderen. Dan wil men ook graag weten wat daarmee gebeurt, en dat merk ik vooral in het bedrijfsleven. Investeerders willen bijvoorbeeld toch

‘Ik vind het niet meer dan gezond dat we ons in dit land voorbereiden op de verdediging van zijn burgers en zijn vermogen’

weten dat als we nu veilig zijn, wij dit in de toekomst ook nog zijn.”

Klimaatpanel

Kuijken zucht diep als de discussie rond het IPCC, het Klimaatpanel van de Verenigde Naties, ter sprake komt. Dit panel ligt wereldwijd flink onder vuur. De Nederlandse wetenschapper Robbert Dijkgraaf is momenteel in opdracht van de Verenigde Naties bezig met het kritisch doorlichten van de IPCC. Dit onderzoek moet onder andere helderheid brengen in de rekenmodellen en de conclusies die daaruit door het Klimaatpanel zijn getrokken. Los van dit internationale onderzoek is in Nederland ook het Planbureau voor de Leefomgeving hier naar aan het kijken. “Ik laat het daar maar even bij”, zegt Kuijken, “ik zit met mijn opdracht voor het opstellen van het Deltaprogramma toch meer aan de kant: de adaptatie en de effecten van de klimaatverandering opvan-

gen. En dat kun je meten. En dat doen we dus ook. Daaruit blijkt dat in de afgelopen eeuw de zeespiegel met iets van twintig centimeter is gestegen. Satellieten meten met een grote waarschijnlijkheid dat die stijging in de laatste periode wereldwijd zelfs sneller gaat. Kijk naar onze rivieren. We meten dat de Maas en de Rijn in de natte periode respectievelijk twintig en tien procent meer water afvoeren dan 100 jaar geleden. In de afgelopen honderd jaar is de temperatuur met 1,7 graad gestegen. En er zijn verschillende scenario’s voor de toekomst. Die (KNMI-) scenario’s zullen in 2013 opnieuw worden geactualiseerd. Dit is wel het materiaal waar ik op vaar. En waar die klimaatverandering nu precies vandaan komt? Door menselijk handelen? Ik wil graag in die discussie meedoen, maar dat is niet mijn taak. Bovendien vind ik het niet meer dan gezond en verstandig dat we ons in dit land voorbereiden op de verdediging

van zijn burgers en zijn vermogen. Vergeet niet dat dit land voor zestig procent overstroombaar is.”

Rondgang

De rondgang die Kuijken direct na zijn aanstelling als Deltacommissaris langs organisaties en projecten maakte, heeft hem geleerd dat alles met elkaar samenhangt. “Feitelijk is er één groot watersysteem. Een systeem dat weliswaar in het Deltaprogramma in gebiedsgerichte en generieke deelprogramma’s is opgeknipt, maar in feite is het één systeem en een programma. Zo zal bijvoorbeeld voor de zoetwatervoorziening blijken dat de problemen in Drenthe en de problemen in de Zuidwestzijde van de Delta rond het IJsselmeer met elkaar verbonden zijn. En als je niet wilt dat we met regelmaat grote droogtes hebben met forse economische schade dan zullen we daar dus een paar interessante, maar tegelijkertijd ook

‘We leven nu nog met veiligheidsnormen uit de vorige eeuw’

ingewikkelde keuzes moeten maken.”

Waar het volgens Kuijken om gaat is dat de focus blijft. Gelukkig zegt hij nog nergens gelezen of gehoord te hebben dat de klimaatverandering onzin is. “Het is de discussie in welke mate en hoe het komt. Natuurlijk is de mate waarin belangrijk. Daarom geloof ik er in dat je de verkenningen en de maatregelen zo moet maken dat je flexibele antwoorden hebt. Neem het programma voor de kust waarmee je kunt meebewegen met wat je overkomt. Dat is met Ruimte voor de Rivier feitelijk ook het geval. Voor de klimaatverandering moeten we een zo’n flexibel mogelijke strategie maken.”

Over de rol van de waterbouwers daarin is Kuijken volstrekt helder: “Ik verwacht veel van de sector. Vooral als het gaat om meedenken over de opgave en het aandragen van ideeën en innovaties. De overheid heeft

altijd de neiging om in zijn eigen beleidsomgeving dingen te bedenken die dan weer net iets te ver afstaan van de uitvoeringspraktijk en van de kennis van de uitvoering. Ik heb bij Verkeer en Waterstaat gemerkt dat je niet vroeg genoeg de uitvoering bij de plannen kan betrekken. Dat ga ik dus doen. Ik wil dat de waterbouwers aanhaken bij de gedachteontwikkeling in verschillende deelprogramma’s. Daar maak ik ook afspraken over zowel met de waterbouwers als met de stuurgroep Deltatechnologie om dat al in een vroegtijdig stadium te realiseren. Dan zijn zij enerzijds goed op de hoogte van wat we aan het doen zijn en wat over de lange termijn loopt. Anderzijds kunnen zij hun kennis en expertise inbrengen. Dát is een mooie verbinding.”

Toekomst

Vooruitdenken, het land toekomstbestendig maken. Het zijn volgens Kuijken mooie

woorden. Zijn planhorizon reikt op dit moment tot zeven jaar; zijn benoemingstermijn. “Dan zijn de lopende programma’s afgerond en hebben we in 2015 de besluitvorming afgerond over wat ik maar even de Deltabeslissingen noem; de structurerende beslissingen voor de veilige en duurzame toekomst van dit land.”

Economie en Transport

Hans Smits, president-directeur Havenbedrijf Rotterdam **'Thermometer van de economie'**

Hans Smits staat als president-directeur van het Havenbedrijf Rotterdam aan het hoofd van een wereld-handelsknooppunt. Een tijd lang heeft hij het gevoel gehad dat het draagvlak en support voor 'zijn' haven duidelijk minder was. "Maar tegenwoordig merk ik dat de haven scherper op het netvlies van de Nederlanders is komen te staan. Als het in de haven van Rotterdam goed gaat, geeft dat ook perspectief voor de rest van Nederland. En dat is natuurlijk ook zo." Een gesprek met Hans Smits over onder andere de toekomst van de haven, beeldvorming, de transitie naar duurzaamheid en uiteraard de waterbouw. "Die ontwikkelt zich maar door. Zowel in technologie, ICT, milieu, noem maar op."

Zijn kamer op de zestiende etage van het World Port Center biedt een fenomenaal uitzicht over de Rotterdamse haven. Schepen worden aan de kades met kranen gelost en in de verte zijn de pijpen van het

Botlekgebied te zien. Welke richting je ook uitkijkt, overal zie je beweging. Smits zegt iedere dag van dit uitzicht te kunnen genieten. "Het is zo dynamisch er gebeurt hier elke dag wel wat."

Zo had de president-directeur van het Havenbedrijf Rotterdam, daags voor het gesprek premier Jan Peter Balkenende, wethouder Hans Vervat van Rotterdam en Elco Brinkman, voorzitter van Bouwend Nederland op bezoek. Het viertal zette hun handtekening onder de intentieverklaring voor de realisering van de Stadshavens. De komende jaren worden onder andere de Maashavens en Vierhavens als het ware teruggegeven aan de stad. Smits: "Stadshavens is een gebied van bij elkaar 1600 hectare waar we de stad en de haven op een hele nieuwe manier bij elkaar gaan brengen." Met dergelijk transformatieprojecten trekken de havenactiviteiten een beetje uit de stad weg. Toch is Rotterdam onlosmakelijk met de haven verbonden en doet het Havenbedrijf er alles aan om die band in stand te houden. "In een half miljoen huishoudens wordt de Havenkrant bezorgd. Het is onze taak om de haven en de stad in z'n beleving bij elkaar te brengen. En dat doen we dan ook. Met activiteiten en informatiecentra waar veel belangstelling voor is. We doen ontzettend veel om de burger, de Rotterdammer, veel meer te laten beleven wat die haven inhoudt."

*‘Maasvlakte 2 is
procedureel gezien
een enorme uitdaging’*

Doelgroep

En niet alleen de Rotterdammer is daarbij zijn doelgroep. Smits merkt dagelijks dat de haven als wereldhandelsknooppunt wordt gezien. Zakt de wereldhandel in dan merken de bedrijven in de haven daar het eerste iets van. “En dat betekent dat Rotterdam zowel de thermometer van een stukje wereldconomie als van de Nederlandse economie is. Het eerste wat Balkenende en Brinkman gisteren vroegen was: hoe zien de cijfers eruit Hans, hoe gaat het in de haven.” En naar zijn gevoel is dat wel eens anders geweest. “Het draagvlak voor de haven is wel eens minder geweest. Die omslag is denk ik gekomen bij de discussie over de aanleg van Maasvlakte 2. Uit studies van het Centraal Planbureau bleek duidelijk de grote waarde van de haven voor onze economie.”

Maasvlakte 2. De uitbreiding van de haven met ruim 1000 hectare bedrijventerrein is

na de aanleg van de vijfde landingsbaan bij Schiphol, toen Smits president-directeur van de luchthaven was, een klus waar hij nu middenin zit. De aanleg van Maasvlakte 2 is in volle gang, maar dit is zeker procedureel gezien niet zonder slag of stoot gegaan. Lachend: “Het was wel een uitdaging”, om er serieus aan toe te voegen: “je kunt niet zomaar ter plekke die procedures veranderen. Een van de dingen die we ervan hebben geleerd, is dat je voor dit soort hele grote projecten niet de standaard procedures moet toepassen. Uiteraard niet een procedure om een dakkapel te bouwen, maar zeker ook niet dezelfde alsof we een halve stad gaan bouwen. Maar dat laatste is helaas wel het geval. Gelukkig is er nu de Crisis- en herstelwet waarin procedures gestapeld worden en wat mij betreft mag die na 2014 gewoon worden voortgezet. Waar het om gaat is dat je als overheid of initiatiefnemer je huiswerk doet. En dat betekent dat nut

en noodzaak, alternatieven en al het onderzoek dat daarbij hoort feilloos is gedaan. Verder ben ik er vast van overtuigd dat, in 90 procent van de gevallen, je als initiatiefnemer tot een vergelijk kunt komen met alle belanghebbenden op een zodanige wijze dat je daarna de procedures in een snel-treinvaart kunt afronden.”

Havenvisie

Met Maasvlakte 2 in ontwikkeling buigt Smits zich nu over de vraag hoe het havencomplex zich gaat ontwikkelen. “De toegevoegde waarde voor het bruto nationaal product gaat toenemen. Tussen nu en 2015 investeert het private bedrijfsleven 15 miljard euro. Verreweg de grootste toename zit in het hele containerverkeer. Maar ik voorzie ook dat de haven steeds meer een productieplaats voor energie gaat worden. De CO² uitstoot daarvan wordt afgevangen en naar lege gasvelden in de Noordzee ge-

*‘Transport CO² wordt
een hele nieuwe
infrastructuur’*

transporteerd. Dat wordt een hele nieuwe infrastructuur. De overslag van biomassa gaat toenemen. Dus we krijgen een hele nieuwe goederensoort waar we nog helemaal op moeten inspelen. Ook gaan de raffinaderijen gemoderniseerd worden. En dan heb je tenslotte nog de biobrandstoffen hier. We hebben vier grote biofabrieken staan. De haven is in korte tijd de biohub voor de import en overslag voor biodiesel en bio-ethanol geworden.”

Waterbouw

Hij gaat regelmatig een kijkje nemen bij de realisering van Maasvlakte 2. En telkens zegt hij zich opnieuw te verbazen over de technologische ontwikkeling die de waterbouwsector heeft doorgemaakt. Een sector die hem overigens zeker niet vreemd is. Zo heeft Smits van half 1975 tot 1986 aan de Oosterscheldewerken gewerkt. “Qua technologie is er veel veranderd. Hoewel

de Oosterscheldewerken natuurlijk ook al technische hoogstandjes waren. Maar als ik nu de baggervaarttuigen zie. Neem de Vox Máxima, hoe dat schip is ingericht. Het eerste stukje Maasvlakte van een halve kilometer was net opgespoten en dan liep daar iemand met een apparaat op zijn buik en met een antenne op de rug. Die man heeft dan op zijn scherm het profiel van wat het moet worden en wat het op dat moment was. Die gegevens gaan dan voor analyse en aansturing online het systeem in op het baggerschip. Zeer geavanceerd. Al die monitoren met gegevens, het beperken van de impact op de ecosystemen, dat milieuvriendelijk baggeren, als je ziet wat de sector daar allemaal aan doet, dan proef je toch het voorop lopen.”

Marktleider

Smits is er zeker van dat die ontwikkeling zich ook alleen maar doorzet. “Zowel qua

technologie, ICT als milieu. Daarom is de Nederlandse waterbouwsector ook marktleider”, voegt Smits er aan toe, “En marktleiders hebben het in zich om altijd voor de ontwikkelingen uit te lopen. Dus duurzamer dan wettelijk nodig is, vernieuwender dan anderen. Wij zijn als havenbedrijf ook marktleider. En wij doen hier dingen op basis van kwaliteit en anders doen we het niet. Daarmee smijten we geen geld over de balk maar investeren we wel in zaken die de kwaliteiten van het havencomplex verbeteren. Daar gaan we voortdurend voor, dat zit in onze genen.”

Gebiedsontwikkeling

Dirk Sijmons, oprichter Bureau H+N+S en hoogleraar Environmental Design **‘Op zoek naar draagvlak’**

Er moet meer draagvlak komen voor projecten die ons land klimaatbestendig maken. Want we hoeven er volgens Dirk Sijmons, landschapsarchitect en hoogleraar Environmental Design aan de TU Delft, niet op te rekenen dat er over vijftig jaar ergens uit eens speaker klinkt: “oké Nederlanders goed gedaan. Dit was een oefening, ik laat de temperatuur nu weer zakken. Het karwei is nooit klaar. Dat is nu eenmaal een feit als je onder de zeespiegel leeft.” Sijmons over landschapsarchitectuur, waterbouw en de noodzaak van excellente projecten.

Dirk Sijmons maakt nog even snel een mailtje af om zich vervolgens vol overgave in het gesprek te storten. De oprichter van het Bureau H+N+S, de eerste Rijksadviseur voor

het Landschap en thans één dag per week hoogleraar aan de TU Delft doet namelijk alles met passie. Zo heeft hij onder andere aan de basis gestaan van de emancipatie van

de landschapsarchitectuur. Tot begin jaren tachtig hield dat eigenlijk niet veel meer in dan het cosmetisch planten van bomen. “Wij stonden toen terecht op het standpunt dat het landschap wel meer is dan dat. Eén van de zaken waar wij ons mee wilden bemoeien was het plan voor wegen en waterlopen. Met een nieuwe aanpak van het rivierengebied is toen de rol van water op de agenda van de landschapsarchitectuur gezet.”

Water en landschap is in zijn ogen dan ook onlosmakelijk met elkaar verbonden. In het kader van de Deltawet heeft Sijmons’ bureau vijftig kilometer aan dijken langs de Maas en de Waal van een nieuw profiel voorzien. “We hebben toen laten zien, dat landschapsarchitecten in nauwe samenwerking met diverse technici gezamenlijk tot fantastische resultaten kunnen komen. Want het mooie dijkprofiel dat wij hadden ontworpen is later min of meer de standaard voor het hele rivierengebied geworden.”

Vraagstuk

Sijmons vindt dat de overheid bij ruimtelijke beslissingen altijd de waterstaatkundige toekomst van Nederland voorop moet stellen. Pas dan volgt de infrastructuur en

'Ingenieurs en waterbouwkundigen moeten gevolgen van klimaatverandering oplossen'

daarna komen wonen en werken aan bod. "Al decennia lang redeneert onze ruimtelijke ordening echter precies andersom. Die begint bij de vraag waar kunnen we woningen kwijt en waar is er nog ruimte voor een bedrijventerrein?" En bij al die ruimtelijke beslissingen is volgens Sijmons water als waterhuishoudkundig vraagstuk op z'n zachtst gezegd onderbelicht geweest. "In de Randstad is in de afgelopen honderd jaar door de verdergaande verstedelijking onvoldoende oppervlaktewater gemaakt. De sponswerking voor water in het Groene Hart is er niet meer. Samen met de verstedelijking is de hele flexibiliteit uit dat gebied verdwenen. We hebben berekend dat, even afhankelijk hoe je het doet, er in de Randstad tussen de 5 en 15.000 hectare aan retentiegebied nodig is. Nou, probeer dat er nog maar eens tussen te prutsen."

Los van dit vraagstuk kampen we aldus

Sijmons met nog een ander niet gering probleem. "Na de orkaan Katrina en de overstromingen in Engeland is het herverzekeren van investeringen door grote verzekeraars in delta's een ding geworden. Dat wil zeggen, die maatschappijen krabben zich achter hun oren of ze dergelijke investeringen nog wel willen herverzekeren. En dat is uiteindelijk voor een economie als die van ons in een land als dat van ons ontzettend slecht nieuws. Want hierdoor gaan de verzekeringspremies fors omhoog en zijn wij voor internationale bedrijven als vestigingsgebied een stuk minder interessant. Kortom, in de internationale concurrentiestrijd is dat toch weer een stapje terug."

Zeespiegel

Met de klimaatverandering in het vooruitzicht en als gevolg daarvan een stijgende zeespiegel, moeten we zo snel mogelijk aan de slag. Tegelijkertijd constateert hij

dat die 'sence of urgency' nog niet breed gedeeld wordt. "In dit land is standaard iedereen tegen dingen die veranderen. Dus veel van de waterprojecten die ons land klimaatbestendig moeten maken, kunnen rekenen op tegenwind. Maar als ik alleen al denk aan die anderhalve meter peilverhoging van het IJsselmeer, dan staat mijn verstand daar bij stil. Dan denk ik, we moeten aan de bak. En vergeet niet, dat is in alle delta's in de wereld aan de gang. Want al die delta's zijn gevoelig voor de klimaatverandering. Dat is ook de puzzel die de ruimtelijke ordening in samenhang moet oplossen. Je kan dus niet alleen die waterkant oplossen, de ruimtelijke ordening moet daarbij voor regie zorgen. Als je ziet hoe mensen reageren op die megaproblemen dan is er ontkenning, afwenteling en verlamming. Maar wij als ingenieurs en als waterbouwkundigen moeten het oplossen. Wij moeten optimisme uitstralen. Dat is

niet het opzetten van een roze bril, maar echt de enige attitude die hout snijdt. Wij houden ons als architect vaak bezig met de habitat, maar we moeten ook met de habitus aan de gang."

Kwaliteit

Het heeft volgens Sijmons ook alles te maken met kennis en het streven naar kwaliteit. Hij noemt het noodzakelijk dat betrokkenen bij waterbouwprojecten een stap verder worden geholpen. "Bij de waterschappen, maar ook bij provincies en gemeenten werken mensen die voor het eerst en wellicht zelfs voor het laatst met de uitvoering van een waterproject worden geconfronteerd. Dat zijn dus feitelijk geen professionele opdrachtgevers. Met andere woorden, die mensen moet je met kennis en expertise begeleiden. Het programma Ruimte voor de Rivier dat 39 maatregelen omvat om de Rijntakken en de Bergsche Maas beter tegen overstromingen te beschermen, is wat dat betreft een goed voorbeeld. Ruimtelijke kwaliteit speelt daar

een belangrijke rol. Ik ben voorzitter van het kwaliteitsteam dat verder bestaat uit een stedenbouwkundige, een hydroloog, een ecooloog en een rivierkundige. We komen op vier momenten bij al die 39 projecten langs en bekijken waar nog sturing en begeleiding nodig is. Rond 2015 worden al die projecten opgeleverd en is er uiteindelijk wel iets voorbeeldigs gebeurd."

Waar naar moet worden gekeken is de financiering van projecten. Volgens Sijmons is hier namelijk een ongezonde situatie ontstaan. "De voorbereidingskosten van grote projecten belopen inmiddels tussen de 20 en 25 procent van de totale projectkosten. Dat komt door geaccumuleerde wetgeving. Dan zie je dat 25 procent daarvan in de vergunningen gaat zitten, 20 procent in de procedures en maar liefst 45 procent in milieueffectrapportages, dus die reuzenboeken die er gemaakt moeten worden. Nog maar tien procent zit in het technische ontwerp, het is echt verbijsterend."

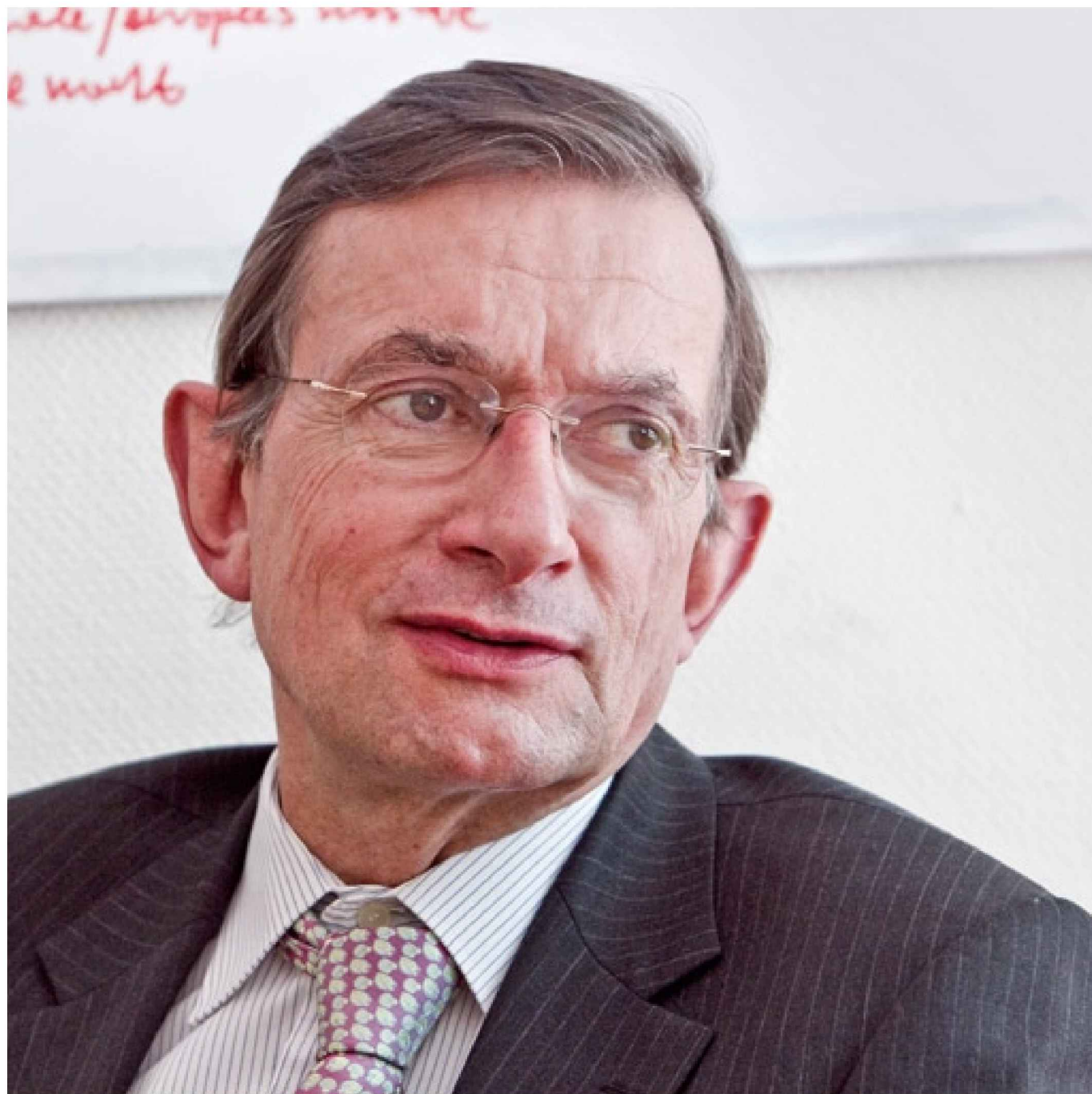

Verbeteren

Anders omgaan met de opgave. Niet als vertrekpunt nemen, de dijken moeten nu eenmaal omhoog, maar dit moment juist aangrijpen om het landschap te verbeteren. Juist om die mentaliteitsveranderingen aanzien van waterprojecten te weeg te brengen is Sijmons betrokken bij het initiatief Stichting Aquade. De initiatiefnemers willen naar het voorbeeld van de Internationale Bauausstellung (IBA) het klimaatbestendig maken van ons land met producten die daarbij horen, een feestelijk onthaal geven door een forse culturele impuls. Sijmons: "Dat is nodig, omdat je ziet dat mensen geïntimideerd raken door het klimaatprobleem. Wij willen de projecten neerzetten als een positieve kans om iets te doen en niet als een neerdrukkend corvee. Draagvlakverbetering kan bijvoorbeeld door culturele manifestaties aan projecten te koppelen. Bijvoorbeeld om het Oeral Festival te laten starten bij de opening van de nieuwe Afsluitdijk in 2019. Vervolgens gaat er een flottielje met bootjes naar Terschelling."

Showcase

Voorop staat dat het klimaatbestendig maken van ons land ook mooie projecten oplevert. "Zo'n project Zandmotor voor de kust is toch een geweldige vinding. En vergis je niet", benadrukt Sijmons, "Dergelijke projecten verbeteren de internationale concurrentiepositie ten opzichte van de veertig andere grote delta's van de wereld. We laten er mee zien dat we door onze inspanningen de veiligste delta zijn. Daarnaast levert het innovatie op voor de diverse vakgebieden als waterbouw, ecologie en ruimtelijke ordening. Maar echt, nóg belangrijker is dat het excellente projecten oplevert. Je hoeft bijvoorbeeld niet meer naar Dubai te vliegen om te zien wat onze baggeraars kunnen. Nederland is weer showcase."

Energie

Jeroen van der Veer, voormalig CEO Shell 'Enorme behoefte aan energie'

“Veel mensen denken dat we nog wat te kiezen hebben als het gaat om energie. Maar we gaan de komende jaren nog zo'n behoefte hebben aan energie dat we alles nodig hebben wat we maar kunnen ontwikkelen. Daarvoor hebben we een hoop technici nodig.” En daarmee maakt oud Shell-topman Jeroen van der Veer een handige brug naar zijn huidige functie als voorzitter van het Platform Bèta Techniek.

De plaats van handeling is het kantoor van het Platform Bèta Techniek aan het statige Lange Voorhout in Den Haag. Jeroen van der Veer, tot medio vorig jaar CEO van Shell excuseert zich bij binnenkomst tegen de fotograaf voor zijn haar. “Ik ben op de fiets en er stond een stevige wind.” Twee keer kamt hij met z'n vingers door zijn haar en

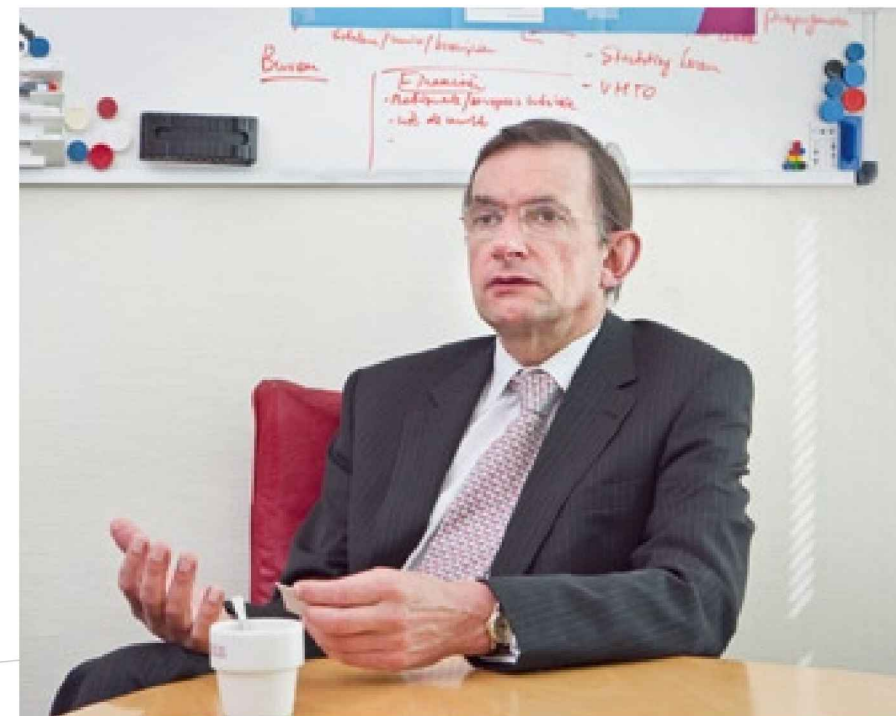
dan vindt hij het wel best. Dan brandt hij los. Een gesprek met Van der Veer is vooral luis-teren. En de toon waarop hij bijvoorbeeld zegt dat de Nederlandse waterbouw is wat Ajax voor het internationale voetbal is, duldt geen enkele tegenspraak. “Het is Hollands Glorie gecombineerd met een sterke ondernemingslust.” Punt uit.

Van der Veer maakt trouwens graag vergelijkingen met het voetbal. Zo is volgens hem de overheid de scheidsrechter op het speelveld waarop bedrijven spelen om nieuwe energie te ontwikkelen. “De overheid zet de lijnen uit, stelt de regels op en hanteert het fluitje. Daarmee heeft de overheid de sleutels in de vorm van belastingheffing, subsidiëring en wetgeving in de hand om nieuwe ontwikkelingen te stimuleren of te blokkeren.”

Daarmee is de overheid in zijn visie ook de eindverantwoordelijke voor het bepalen van de energiemix. Want dat er een mix nodig is, daar is Van der Veer zeker van. “We gaan de komende decennia op deze planeet van zes naar negen miljard mensen. Tegelijkertijd neemt de welvaart toe. Kortom, ondanks alle energiebesparingen gaan we meer energie gebruiken. Als we dat allemaal uitrekenen, dan komen we uit op een dubbele energievraag in 2050. Daar staan nog niet veel mensen bij stil. En er zijn ook nog veel mensen die denken dat we nog kunnen kiezen voor één energievorm. Ik weet zeker dat we die keuze niet hebben. We hebben zoveel energie nodig dat we ook alle vormen van energiewinning moeten ontwikkelen.”

Bewust

Hij weet zeker dat de overheid zich bewust is van de almaar groter wordende

‘Overheid stelt de regels op en hanteert het fluitje’

energievraag en de combinatie met het milieuvraagstuk. Van der Veer: “Een goed voorbeeld is natuurlijk de toename van CO² in de atmosfeer. Dat is een gigantisch probleem. Dan kun je zeggen nou dat gebeurt dan, maar dat staat haaks op Kopenhagen, dat staat haaks op het imago van je land. Dus dan moet je experimenten gaan doen met het afvangen en opslaan van CO². Maar dat loopt niet van een leien dakje. Het bouwen van windmolenparken op zee is ook een mogelijkheid, maar daar moet op dit moment nog steeds subsidie bij. Qua civiele techniek zijn die molens allemaal fraaie huzarenstukjes. Maar”, voegt hij er in één adem aan toe, “niet iedereen is daar even gelukkig mee. Ik vind persoonlijk zo’n molen die een eind van het strand staat schitterend om naar te kijken, maar dat vindt niet iedereen. Anderen zijn weer bezorgd over de vogels en weer anderen maken zich zorgen of de schepen wel ver

genoeg uit de kust blijven. Kortom, iedere vorm van energie heeft voor- en nadelen en komt het aan op een afweging. En dan kom ik op de rol van de overheid die moet daar dus knopen over doorhakken. Je kunt wel zeggen: de toekomst ligt bij nucleaire energie, maar wanneer je geen vergunning krijgt kun je geen centrale bouwen. Als je benzine hoog belast gaan mensen diesel rijden of kiest men voor lpg of gaan ze op elektriciteit rijden. Maar goed, voor het opwekken van elektriciteit heb je weer veel kolen nodig. Dan heb je beleid gemaakt, maar dan schiet je daar qua CO² niet zo veel mee op.”

Een mix van verschillende soorten energie. Dat is waar het volgens hem om draait. Van der Veer kan zich nog herinneren dat iemand tegen hem zei dat Shell maar moest ophouden met het winnen van olie en gas. “Dat is natuurlijk onzin. De vraag

blijft groot. Alleen wordt het nog kapitaal-intensiever om olie en gas te winnen, want het zit alsmaar dieper en moet van steeds verder weg komen.”

Potjes op het vuur

Lange tijd heeft Shell veel geïnvesteerd in nieuwe vormen van energie en, zoals Van der Veer het noemt, diverse potjes op het vuur gezet. “Dan constateerden wij een aantal potjes doet het goed. Bijvoorbeeld de biobrandstoffen, windenergie in Amerika. En sommigen, zoals bijvoorbeeld het produceren van zonnecellen om elektriciteit te maken, doen het niet goed. Dan moet je er mee stoppen. Ook moet je je daarbij de vraag stellen of je er beter dan iemand anders in bent. Dan zie je dat biobrandstoffen voor een bedrijf als Shell een hele logische keuze is, daar hebben wij ook affiniteit mee. Maar zonnecellen? Dat is toch een andere tak van sport. Die moet

‘Het energievraagstuk laat zich niet makkelijk oplossen’

je vervolgens installeren op huizen en daar zijn we niet zo goed in. Kortom, dan kom je tot het inzicht dat die markt er best wel zal zijn, maar dat die markt enerzijds nog sterk afhankelijk is van subsidies en anderzijds wij daar met onze gedifferentieerde capaciteiten niet goed genoeg voor zijn. Overigens”, zegt Van der Veer snel, “zijn we er ook niet helemaal uit. De Japanse vestiging van Shell zit met Shoba nog in zonnecellen. Alleen, die Japanse markt heeft een geheel eigen karakteristiek.”

Het energievraagstuk laat zich niet makkelijk oplossen. De komende decennia zijn wij daar in zijn ogen nog wel mee bezig. Bewustwording is van belang. “Overigens doen we het niet eens zo slecht hoor. Het tempo van energiebesparing neemt in een hoop westerse landen snel toe. Dat komt onder andere door het toenemende gebruik van spaarlampen en het bouwen van

steeds energiezuinigere woningen. Gedrag is natuurlijk ook heel belangrijk. Zuiniger gebruik moet je als ouders doorgeven op je kinderen. Net zoals je ze leert om in de auto hun gordels om te doen. Natuurlijk is ook het prijseffect van belang. Als je nu energie bespaart verdien je daar veel meer mee dan tien jaar geleden, ook als je de inflatie er uit haalt. Maar extra inspanningen zijn nodig.”

Technische beroepen

Dergelijke inspanningen moeten geleverd worden door het ontwikkelen van nieuwe vormen van energie. En daarmee schakelt Van der Veer moeiteloos over op zijn nieuwe functie van voorzitter van het Platform Bèta Techniek. “We hebben natuurlijk veel technici nodig om die ontwikkelingen mogelijk te maken.” Het platform heeft als doel om de jeugd te interesseren voor technische beroepen. “We zijn uit balans. Goed voorbeeld is Leiden waar 800 psychologen wor-

den opgeleid en maar twintig chemici. Dan moet je toch gaan nadenken of dat voor ons land wel zo optimaal is.”

Overigens stelt Van der Veer vast dat er in de afgelopen periode door diverse inspanningen al goede resultaten zijn geboekt. “In het hoger onderwijs zijn technische beroepen wat succesvoller en HAVO, VWO beginnen te volgen en dat is natuurlijk de aanvoerroute. Nu moeten we echter de stap maken richting het basisonderwijs. Het is de bedoeling dat alle kinderen in het basisonderwijs aan wetenschap en techniek gaan doen. De grote uitdaging daarbij zal zijn hoe we leerkrachten zo ver krijgen dat ze dat doen en vooral ook kunnen. Dat is wel belangrijk.”

Innovatie

Wiebe Draijer, managing partner McKinsey & Company Benelux

‘We moeten ondernemen’

We hebben het als land in de afgelopen jaren een beetje laten versloffen. Volgens Wiebe Draijer, managing partner van McKinsey & Company Benelux hebben we het hier ook heel goed. Die tevredenheid maakt echter ook lui. Sterker, als we niet oppassen kachelen we economisch flink achteruit. “De lange termijntrend als globalisering, vergrijzing, kosten van zorg, aflossing van staatsschuld en duurzaamheid wijzen allemaal in ons nadeel, dus we moeten echt wel wat.” Wiebe Draijer over de noodzaak van innovatie, kennisontwikkeling maar bovenal het maken van keuzes. “Daar is wel een visionaire blik voor nodig.”

Wiebe Draijer, managing partner van McKinsey & Company Benelux, is er de man niet naar om van zijn hart een moordkuil te maken. Dus nog voor het gesprek in

zijn werkkamer in Amsterdam goed en wel op gang is gekomen, plaatst hij al een kritische kanttekening bij het aandeel van de waterbouw in de export. “Die is verdacht

klein. Ook al is de sector fantastisch georganiseerd, is het een prachtige bron van kennis en zijn we daar met z’n allen heel trots op, ik zie dat alleen in de cijfers niet of onvoldoende terug.” En ook op het gebied van innovatie is Draijer niet erg onder de indruk. “Als ik kijk naar de bijdrage aan kennisontwikkeling, dan constateer ik dat er een heleboel gebeurt op terreinen als waterzuivering en reiniging van industrieel water, maar als we het hebben over waterbouwen zelf, valt die ontwikkeling naar mijn gevoel tegen. Ik vind dat de sector de ambitie moet hebben om tegenover die enorme reputatie als topspeler een kennisinfrastructuur moet staan die even hard innovatieve kennis produceert en die dezelfde positie in de wereld inneemt.”

Opslag

Volgens Draijer is het percentage van de omzet als investering in innovatie nog erg klein. “Mijn vermoeden is dat de sector zelf ook nog wel wat mag investeren in Publiek Private Samenwerking (PPS) rond kennisontwikkeling. Bedrijven hebben daar zelf vaak onvoldoende impulsen voor. Dat komt door korte termijnfocus en het projectmatige karakter waarin het voor projectorga-

‘Er moet een langjarig programma komen en daar is wel een visionaire blik voor nodig’

nisaties lastig is om te investeren in structurele kennisontwikkeling. Als je met de sector kunt afspreken dat we de komende tien jaar één procent van de omzet investeren in onze kennisinfrastructuur, dan is dat natuurlijk een ‘hell of a statement’.”

Overigens benadrukt Draijer dat het innovatieklimaat in ons land niet heel slecht is. “Het is alleen niet goed genoeg. We zijn jarenlang top 3 geweest en staan nu op de tiende plek. Maar er is geen enkele reden waarom wij de komende jaren niet kunnen stijgen. We hebben alles in eigen hand, maar we moeten wel aan de bak. Want lange termijntrends zoals globalisering, vergrijzing, kosten van zorg, aflossing van staatschuld en duurzaamheid wijzen allemaal in ons nadeel.”

Ondernemerschap

Volgens Draijer begint het allemaal bij on-

dernemerschap. En juist dat zijn we in de afgelopen jaren een beetje kwijtgeraakt. Het is dan ook een van de aanbevelingen van het Innovatieplatform waar Draijer lid van is, om dat meer te stimuleren. “We moeten dat veel meer al in de schoolbanken laten plaatsvinden. Uit gesprekken met startende ondernemers is gebleken dat ze allemaal zo tussen de 13 en 18 jaar een ervaring hadden met ondernemerschap, waarna ze zoiets hadden: “van verrek dat is leuk”. Dus het Innovatieplatform pleit ervoor dat leerlingen tijdens hun schoolopleiding tenminste één keer kunnen ruiken aan het opzetten en het leiden van een eigen onderneming of groot initiatief. Daarnaast heeft het platform geconstateerd dat kleine en middelgrote bedrijven onvoldoende doorgroeien naar een internationale schaal. Samen met Economische Zaken hebben we hiervoor het programma ‘de groeiversneller’ gemaakt. Door training en coaching van de enthousiaste ondernemer brengen we zijn bedrijf met een omzet tot 10 miljoen euro naar 50 miljoen euro.”

siaste ondernemer brengen we zijn bedrijf met een omzet tot 10 miljoen euro naar 50 miljoen euro.”

Voor een antwoord op de vraag waar we nu precies dat ondernemerschap zijn kwijtgeraakt neemt Draijer eerst een slok koffie. Bedachtzaam zet hij zijn kopje neer. Dan zegt hij: “Het heeft denk ik diverse oorzaken. Als eerste geldt dat we in basis een succesvolle grote bedrijfscultuur hebben. Samen met Zwitserland hebben we het grootste aandeel ‘global players’. Daar zitten ook waterbouwbedrijven tussen. Die zuigen een partij talent op, dat is ongekend. En daar kunnen disproportioneel veel mensen uit de lokale markt terecht. Dat wil dat talent dan ook. Die willen een lange carrière bij Shell, AkzoNobel of Unilever. Daar ergens is het ondernemerschap verloren gegaan. Kijken we naar de nieuwe Nederlanders dan kunnen we concluderen dat die een orde meer ondernemend zijn dan

de autochtone Nederlanders. Daarom moeten we die mensen ongelofelijk stimuleren en koesteren.” Na een korte stilte voegt hij er nog fijntjes aan toe dat we in basis met z’n allen natuurlijk tevreden zijn. “We behoren tot één van de rijkste bevolkingsgroepen van de wereld. Daarentegen hebben we de kortste werktijd van de wereld. Met andere woorden, we hebben een formule gevonden waardoor we onze rijkdom gebruiken om zo min mogelijk te werken. En we zijn ook nog een van de gelukkigste van de wereld. Nou die mix zorgt voor een uiterst tevreden bevolking. We zijn een goed land, maar ergens is het vuur om te ondernemen harder weggezaakt.”

Langjarig programma

De economische crisis heeft volgens Draijer als voordeel dat het iedereen duidelijk zal zijn dat je het niet gratis krijgt. In zijn visie komen de verkiezingen en de vorming van een nieuw kabinet op een ideaal moment. “Er moet een langjarig programma

komen en daar is wel een visionaire blik voor nodig.” Als het aan Draijer ligt neemt het nieuwe kabinet in elk geval de laatste aanbevelingen van het Innovatieplatform over. “Dat we ons richten op innovatie, dat we internationaler worden en dat we een involverend land worden. En dat wil zeggen dat alle segmenten van de bevolking van Nederland naar kunnen bijdragen aan arbeid. Vrouwen doen nu wel voor een heel groot deel mee, maar veel te kort. Werkloosheid onder allochtonen is te hoog en ouderen werken veel te weinig. Dat moet allemaal omhoog. Dat betekent dat er keuzes moeten worden gemaakt. Zo moeten we de arbeidsmarkt hervormen, er moeten grotere impulsen komen om te gaan werken en we moeten er voor zorgen dat de arbeidsmarkt flexibeler wordt zodat bedrijven makkelijker mensen aannemen. Ook de AOW-leeftijd moet omhoog om de rekening te kunnen betalen. En we moeten de overheid hervormen.”

Innovatie

Innovatie blijft daarbij een belangrijk speerpunt. Het Innovatieplatform is dan wel opgehouden te bestaan, Draijer is er zeker van dat dit op de een of andere manier een vervolg krijgt. “De stroom van geld naar innovatie is onwaarschijnlijk versnipperd. Het is ingewikkeld en weinig innovatief. Daar moet ordening in komen.” Zijn advies is duidelijk. Er moet een organisatie komen die dit gaat stroomlijnen. “We moeten van een bord met spaghetti naar een bord met asperges. Zo’n organisatie geeft antwoord op de vraag waar we dat geld aan gaan besteden en er voor zorgt dat dat geld daar ook terecht komt. Daar hoort natuurlijk een geïntegreerde innovatiestrategie en funding bij en de bereidheid deze langjarig vast te houden zodat het bedrijfsleven daar ook in zal investeren. Daarnaast kiezen wij uitdrukkelijk voor een nieuw industriebeleid dat bouwt op onze sterke sectoren met groeipotentieel. Water zit daarbij. Deze sector moet zich daar nu op voorbereiden en een passend antwoord vinden voor deze uitgesproken keuze.”

Draijer is optimistisch over de toekomst. “Over tien jaar hebben we een run achter de rug om onszelf te ontdekken als een innoverende en internationale economie. Dan hebben we op schaal geïnvesteerd in bepaalde kennisterreinen en zijn daar ‘world class’ in geworden. En we zijn er in geslaagd om de economie verder te ver-internationaliseren. Tevens zijn we net zo welvarend als nu. Het is hier fantastisch, sociale zekerheid, zoveel vrije tijd, zo veel tevredenheid.” Lachend: “It’s heaven.”

Blik op de toekomst

Waterbouw: sector met perspectief

“De Nederlander heeft als geen ander paal en perk weten te stellen aan het wassende water. Geen volk ter wereld is meer bedreven in landwinning en het bouwen van dammen, dijken en waterkeringen.” Aldus een brochure over het baggerbedrijf. Ieder woord is doorspekt van trots. Meer dan twintig jaar na het verschijnen van deze brochure is er nog weinig veranderd. Nog steeds spreken betrokkenen vol overgave over het vak. Logisch, zo vinden de oud-voorzitters Jan van Oord, Arie Struijk en de huidige voorzitter Frank Verhoeven. “Het is een geweldige bedrijfstak. Met een imposant verleden en een uitdagende toekomst.”

De Nederlandse waterbouw is kort samen te vatten als Hollands Glorie. Maar goed beschouwd is de sector uit pure noodzaak geboren. Al eeuwen strijden wij, Nederlanders, tegen het water en daarmee is de sector verantwoordelijk voor de bescherming en ontwikkeling van het land. De laatste honderd jaar doen wij dat met steeds nieuwer

en geavanceerder materieel en dwingen de gerealiseerde projecten wereldwijd respect af. Neem de Deltawerken, of het programma Ruimte voor de Rivier. En lang daarvoor natuurlijk de bedwinging van de Zuiderzee en de aanleg van de Afsluitdijk en nu de aanleg van Maasvlakte 2. Bedacht en uitgevoerd door Nederlandse waterbouwbedrijven.

“Daar mogen we met z’n allen toch best trots op zijn”, zegt Arie Struijk, van 2005 tot april 2009 voorzitter van de Vereniging.

De mondiale baggerwereld is gemakshalve in twee delen op te splitsen: een gesloten en een open markt. Amerika, India en China behoren tot de gesloten markten waar de Nederlandse baggerbedrijven niet of nauwelijks binnen kunnen komen. Van de vrije wereldmarkt is zo’n veertig procent in handen van de Nederlandse waterbouwers. Kortom, hét bewijs van Nederlands sterke positie in deze sector. Dit betekent echter niet dat de sector tevreden achterover kan leunen. De concurrentie neemt toe. Zeker in een kapitaalintensieve sector waar met de aanschaf van nieuwe schepen enorme bedragen zijn gemoeid. Van dit laatste weet Jan van Oord (88), van 1981 tot 1985 voorzitter van de Vereniging Centrale Baggerbedrijf, alles. Voor de aanschaf van een hopperzuiger moest hij op al het bezit hypotheek leggen. “Zelfs op het kleine huisje van mijn moeder”, herinnert Van Oord zich nog als de dag van gisteren. “Uiteindelijk is het goed uitgekapt”, merkt hij fijntjes op.

Ondernemersgeest

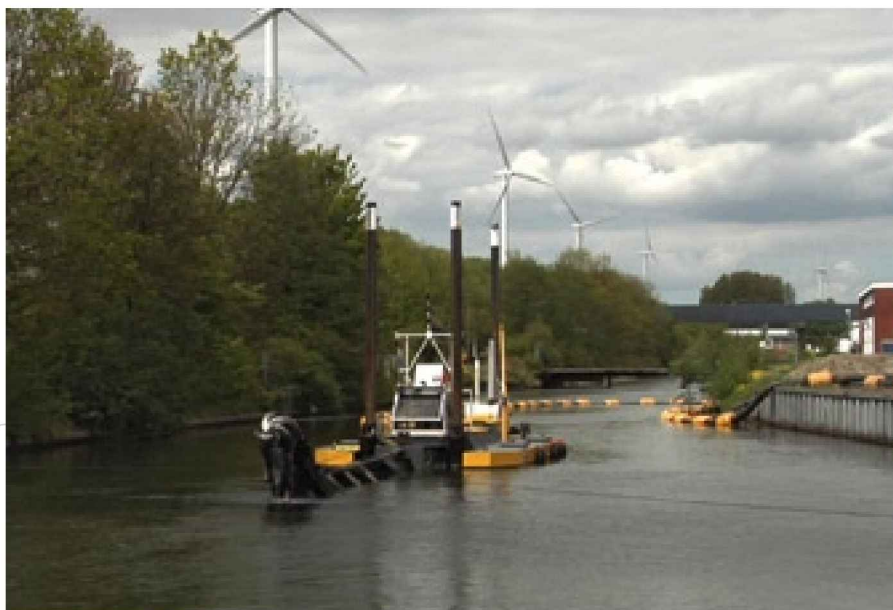
Het typeert tegelijkertijd als geen ander de ondernemersgeest van de sector. Dat vindt ook Frank Verhoeven, de huidige voorzitter van de Vereniging van Waterbouwers. Hij

deelt dan ook niet de mening van Wiebe Draijer die elders in dit jubileumboekje zegt juist die ondernemerslust in Nederland te missen. “Als die lust er namelijk niet zou zijn, dan was ons aandeel in de wereldmarkt ook lang niet zo groot.” Ondernemerschap is juist één van de pijlers van de baggersector. Dat zorgt voor dynamiek en daarmee voor aantrekkingskracht op nieuwe instroom. In tegenstelling tot andere sectoren zoals bijvoorbeeld de bouw, heeft de waterbouwsector niet zo heel veel te klagen over belangstelling onder scholieren. Arie Struijk: “Dat komt voor een belangrijk deel door het imago van de sector. Veel techniek, Hollands Glorie, noem maar op. Tegelijkertijd zijn de eisen juist door de toename van de techniek zwaarder geworden. Vroeger kwam je als veertien- of vijftienjarige op een boot en leerde je daar het vak. Die tijd is echt voorbij. Men moet eerst een gedegen opleiding volgen.”

Onderwijs

Belangstelling wekken voor de waterbouw in brede zin is een belangrijke doelstelling van de Vereniging van Waterbouwers. Er wordt branchebreed veel geld en energie gestoken in opleidingen en in de totstandkoming van nieuwe kennisinfrastructuur. Er zijn samenwerkingsverbanden met onderwijsinstellingen op universitair, HBO- en MBO-niveau. Tevens is er in samenwerking met universiteiten en een groot aantal leden van de Vereniging de Voortgezette Opleiding Uitvoering Waterbouw (VOUW) tot stand gebracht. Los van deze opleidingen blijft de waterbouw in het algemeen en de baggersector in het bijzonder een geheel eigen wereld. Van Oord benadrukt dat het bedrijf altijd goed voor ‘de mensen in het buitenland’ heeft gezorgd en dat naar zijn overtuiging nog steeds doet. “Je had nauw contact met diegene die in den vreemde aan het werk was. En als er op het thuis-

front iets voordeed dan greep je in. Zo was bij de vrouw van één van onze mensen die in Rusland aan het werk was kanker geconstateerd. We haalden hem meteen terug en hij moest van ons zijn vrouw verzorgen zo lang dat nodig was. Met behoud van zijn salaris.” Volgens Struijk dragen dit soort zaken bij aan het wat hij noemt ‘wij-gevoel’. Dat speciale gevoel is ook goed terug te vinden in het Baggermuseum in Sliedrecht waar vele tientallen vrijwilligers tentoonstellingen samenstellen en het museum draaiende houden. Zonder uitzondering gaat het hier om oud-baggeraars.

Tegelijkertijd moeten we het ook weer niet romantiseren. De wereld is in de afgelopen 75 jaar wel veranderd. Zo staan bijvoorbeeld de instromers tegenwoordig niet meer te springen om maanden aaneen van huis te zijn. Nog maar twintig jaar geleden was het heel gewoon om drie maanden van huis en vervolgens één maand thuis te zijn. Tegenwoordig is het één maand weg,

één maand thuis. Een mooie regeling maar toch blijkt men in de praktijk niet meer zo lang van huis te willen zijn. “Is het een sexy beroep?”, stelt Frank Verhoeven zichzelf de vraag. “Er zitten twee kanten aan. Het is geen beroep waarbij mensen in een flitsend pak en een mooie auto en een laptop snel geld kunnen verdienen. In die zin is het geen sexy beroep. Maar als je sexy vindt de waterbouw als fantastische bedrijfstak, dan is het dat wel.”

Innovatie

Het is in elk geval een innovatieve sector die zijn ogen niet sluit voor veranderende omstandigheden of visies. Ecoshape, het duurzaam omgaan met de natuur is hier een goed voorbeeld van. Er wordt dertig miljoen euro gestoken in onderzoek waarvan 15 miljoen door het bedrijfsleven wordt bijgedragen. De ontwikkeling van de schepen, het research en developmentprogramma bij de grote en middelgrote ondernemingen is fors. Er wordt veel innovatie op het project

zelf gedaan. Veel nieuwe zaken zijn niet op kantoor of zelfs in het laboratorium te onderzoeken stelt Frank Verhoeven. Daarnaast heeft de sector ook een flinke stap gemaakt als het gaat om andere contractvormen. De bouwaffaire begin deze eeuw heeft wat dat betreft voor een aardverschuiving gezorgd. Het aanbestedingsbeleid van de overheid is dan ook voor een belangrijk deel op de schop gegaan. Bedrijven worden uitgedaagd zelf met innovatieve oplossingen te komen. De oude ‘kant-en-klare’ bestekken hebben daarmee definitief plaatsgemaakt voor Design & Construct-opdrachten. Ingenieursbureaus zijn niet langer de ontwerpende schakels tussen de opdrachtgever en de uitvoerende organisaties maar zijn meer samenwerkende partners geworden. Zo goed als alle geledingen in de sector hebben deze nieuwe werkwijze eigen gemaakt. Overigens is de branche wel gewend aan structurele wijzigingen. Zo trad Jan van Oord in 1981 als voorzitter aan om van de toenmalige omslagvereniging een echte

brancheorganisatie te maken. En Struijk heeft in zijn periode door de bouwaffaire de verhanding tussen opdrachtgever en aannemer gezien. “Door de wijze waarop we als sector met het nieuwe aanbestedingsbeleid aan de slag zijn gegaan is in de loop der tijd de open dialoog teruggekeerd.”

Lobby

Die dialoog tussen de sector en overheid is een belangrijk aspect van de Vereniging van Waterbouwers. De Vereniging steekt veel energie in het uitoefenen van invloed op de beleid- en regelgeving. Door contacten te onderhouden met belangrijke beleidsmakers op ministeries, met Tweede-Kamerleden en opdrachtgevers probeert de Vereniging de wetgeving te beïnvloeden op het gebied van aanbesteden, ruimtelijke ordening en milieu. Zo is de Vereniging blij met de aanstelling van een Deltacommissaris, maar tegelijkertijd zeer ongelukkig met het door de Tweede Kamer controversieel verklaren van de Deltawet. Verhoeven: “Hoe je

ook naar alle onderzoeken kijkt, feit blijft dat de zeespiegel stijgt. Zelfs bij de minimumvariant van een stijging van vijftig of zestig centimeter zijn forse maatregelen nodig. En daar moeten we niet te lang mee wachten. Dat is en blijft onze boodschap.”

Toekomst

Alle voor dit boekje geïnterviewde personen voorspellen voor de sector een goede toekomst. Er valt dan ook een hoop werk te doen. Om ons land, maar ook andere landen, klimaatbestendig te maken zijn er forse inspanningen nodig. Natuurlijk drukt de huidige crisis ook zijn stempel op de waterbouwsector. Tegelijkertijd blijft door het groeiend energieverbruik de vraag naar olie en gas groot. Door de toenemende wereldhandel moeten de havens worden uitgebaggerd. En door de groei van de wereldbevolking is voorlopig ook de behoefte aan nieuw land door landwinning groot. En dan is er tenslotte nog de klimaatverandering die landbescherming vereist. Kortom de economische drivers staan gunstig voor de sector.

En al deze vragen moeten op een duurzame en ecologisch verantwoorde wijze beantwoord worden. Het is daarom volgens Verhoeven belangrijk om die ecologie uit die softe hoek te halen en concreet te maken. “Daar”, benadrukt hij, “kunnen we ook een voorbeeldfunctie richting het buitenland mee vervullen. Voorheen lieten we ze komen kijken naar de Deltawerken. Maar ook op het gebied van ecologie in combinatie met waterbouw spelen wij inmiddels onze partij mee.” Een kwestie van voortvarend ondernemerschap dat de toon zet voor de toekomst van de waterbouw. En dat inmiddels al 75 jaar.

Colofon

75 jaar verenigde waterbouwers, Blik op de toekomst is een uitgave van de Vereniging van Waterbouwers

Tekst

Ouwerkerk Tekst & Advies

Fotografie

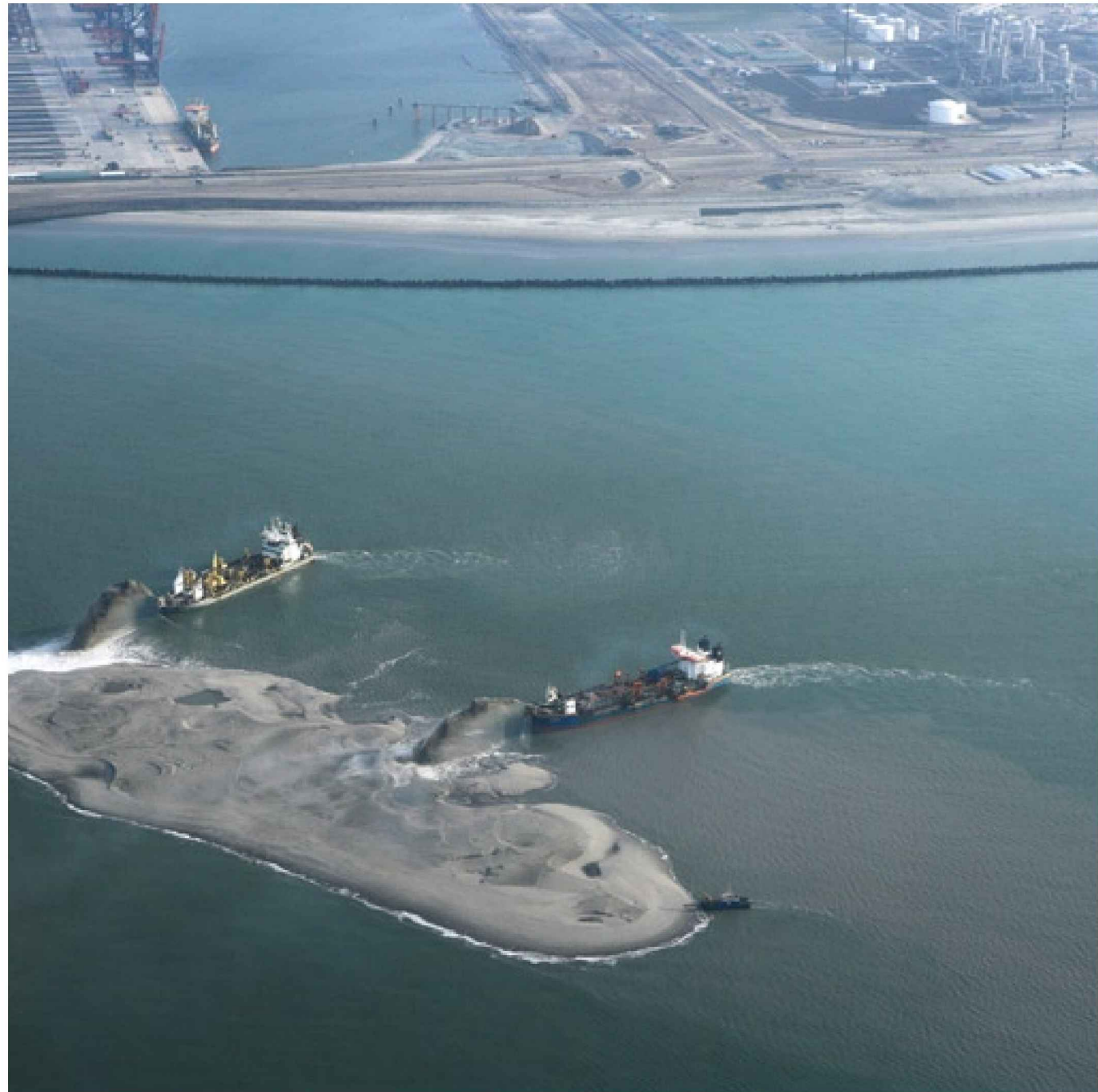
Peter van Mulken

Ontwerp & Vormgeving

Kristy Productions

Drukwerk

NKB

Gulf Cobla (Limited Liability Company)

Aannemersbedrijf M. de Haan BV

Hakkers B.V.

A. de Heer Aannemings- en Loonbedrijf BV

Van den Herik-Sliedrecht

Heuff-Van der Kamp B.V.

Bagger & Overslagbedrijf M & M Heuvelman BV

J. Honkoop, V.O.F.

J. Hoogendoorn, V.O.F.

De Hoop Terneuzen B.V.

Scheepvaartbedrijf Howa BV

International Crew Services (ICS)

IHC HOLLAND Beaver Dredgers

I.M.S. BV

Aannemingsbedrijf H. Ippel BV

Aannemingsbedrijf A. Jeremiasse

Kaliwaal Bijland B.V.

Klaar Baggertechnieken B.V.

Aannemingsbedrijf P. Klein & Zn. BV

BV Aannemingsbedrijf De Klerk

Klip bagger- en aannemingsmij Lekkerkerk B.V.

J.Koper & Zn BV

N. Kraaijeveld BV

Krikke Baggerbedrijf BV

Kurstjens BV

A.M. van der Laan & Zn, V.O.F.

Van der Laan BV, Baggerbedrijf

Sleepdienst Lagerburg, V.O.F.

L.A. Lagerburg Duw- & Sleepdienst, V.O.F.

Sleepvaartbedrijf W.L. van Leeuwen V.O.F.

Aannemingsmij Markus bv

Meeuwisse Nederland BV

Van der Meulen Woudsend bv

Mijnster Zand- en Grinhandel BV

Ad Mijnster V.O.F.

A. Mijnster, V.O.F.

Fa. J. de Mik

Hydraulisch Transport & Scheepvaartbedrijf Mineralis BV

Mollers BV

NV Niba Beheer

Gebr. Oldenhage

Scheepvaart en handelonderneming Van Ooijen

Ooms Construction bv Middelharnis

Ooms Construction bv SchoorIdam

Van Oord Nederland bv

Van Oord nv

Otto Grond- en Baggerwerken BV

Aannemingsbedrijf L. Paans & Zonen BV

P.I.M., Partners in Milieutechniek

Zand- en Grindhandel Raaijmakers Oosterhout BV

Reijm Nieuwerkerk BV

Van de Rijet, V.O.F.

D. Rook & Co, V.O.F.

Sagrex Holding BV

Jos Scholman bv

S.E.A.M. Oosterlee BV

Sijdreco B.V.

T. Slagboom Aannemingsbedrijf BV

Spaansen Grondstoffen en Logistiek BV

Stemat B.V.

Stoop Baggerwerken

Firma Straver

Swets ODV Groep BV

BV Aannemingsbedrijf Tebezo

TenCate Geosynthetics

Tideway bv

K & W Trans

C.J. Trouwborst

Valkenburg V.O.F.

Van der Veen Baggeren BV

Aannemingsbedrijf Verboon Maasland BV

Sleepvaartbedrijf Viegiers & Zn.BV

Visser-Oldekamp V.O.F.

Zandhandel J. van Vliet BV

Fa. K.J. van der Vlist

Volker Beton Beheer BV

De Vries & van de Wiel BV

Rederij R.J. de Vries V.O.F.

Zandhandel & en Overslagbedrijf van der Waal BV

Zand- en Grindhandel A.de Waardt V.O.F.

Fa.Duw- en Sleepvaartbedrijf De Waardt

Baggerbedrijf West Friesland bv

Fa. A. van Wijngaarden Sleepduwdienst

Van Wijngaarden Marine Services B.V.

Sleepvaartbedrijf Zandstra B.V.

Jac. van Zeijl en Zonen, Fa

Zijsling & Zn BV, Bagger- en Aannemingsbedrijf

Bestuur Vereniging van Waterbouwers

Voorzitter	F.A. Verhoeven (Boskalis)
Vice voorzitter	P. van Oord (Van Oord)
Penningmeester	A. Hakkers (Hakkers)
Bestuurslid	Mevrouw I.M. Struijk (Van den Herik)
Bestuurslid	H.C. van der Graaf (De Boer)
Bestuurslid	B.C. van Hoeven (Den Dekker)
Bestuurslid	J.L. van de Walle (Mineralis)
Bestuurslid	J.N. Stammes (De Vries & van de Wiel)
Bestuurslid	P. van der Linden (Boskalis)
Bestuurslid	J. Kloet (Van Oord)
Bestuurslid	E. Punt (Jos Scholman)

Juni 2010

75 jaar verenigde waterbouwers, Blik op de toekomst

Vereniging van Waterbouwers

Kampenringweg 45, 2803 PE Gouda
Postbus 474, 2800 AL Gouda
T. +31(0)182 567 367
F. +31(0)182 567 373
E. info@waterbouwers.nl
www.waterbouwers.nl